

to običaj povsod po kulturnem svetu, je pri nas smo bili varni za urednikov hrbtom in le kaka šifra je včasih označevala, kdo je pisec, a to le redko.

Tudi predsednik našega društva naj usliši želje deklarantov in poda priliko, da si na običnem zboru po § 10, ali pa na navadnem zborovanju pogledamo v oči.

Pomisliti moramo, da je tu tudi od bor in da ni umesten absolutizem v dneh, ko se imamo izraziti za ali proti lastnim pravilom, ki ne poznajo političnega varuštva nad našo organizacijo.

Ne nosimo svojih teženj pred politični forum — a tudi pot preko razsodišč ni primerna za nas v tem boju.

Anton Mervič.

Sklepi okrajnih učiteljskih društev k Deklaraciji.

Konjiško učiteljsko društvo. 16. jan. t. l. Občni zbor se je izrekel, da se z obliko Deklaracije ne strinja, smatra, da so v njej protislovja, strinja pa se z dobrimi, sprejemljivimi točkami, ki jih vsebuje tudi poslovnik Pov. UJU. Ne naveda točk. — Se je torej s tem izrekel za smer, ki je v poslovanju in jo povdarja v bistvu tudi Deklaracija, ki se na dosedaj ni izvajala.

Ormoško učiteljsko društvo. 6. febr. t. l. Je odobrilo postopanje predsednika, ki se je zavzel za Deklaracijo na seji širšega sosveta in je predlagalo izpremembe k točki III. 2., 4. in 5. ter X. Vsi predlogi so bili sprejeti in bistvena smer Deklaracije odobrena z vsemi glasovi proti enem glasu. Obžaluje, da se javnost vtiča v te interne stanovske zadeve.

Ptujsko učiteljsko društvo. 6. febr. t. l. Se je odložila razprava do prihodnjega zborovanja, in izvolil odbor, ki bo podrobno pripravil material za razpravo.

Litijsko učiteljsko društvo. 6. febr. t. l. Je preložilo razpravo na prihodnje zborovanje, da določi referente o tem.

Kamniško učiteljsko društvo. 8. febr. t. l. Je izvolilo dva referenta, za in proti ter bo razpravljalo na prihodnjem zborovanju.

Celjsko učiteljsko društvo. 6. febr. t. l. Deklaracija ni bila ne sprejeta in ne odbita. Pride pred delegacijsko zborovanje in se bo še obravnavala.

Novomeško učiteljsko društvo. 6. februarja t. l. Je preložilo razpravo na prihodnje zborovanje.

Logaško učiteljsko društvo. 6. februarja t. l. Soglasno sprejelo Deklaracijo in je »Jutru« poslalo popravek, ker je poročalo neresnico, da je bila Deklaracija odklonjena.

Črnomajsko učiteljsko društvo. Je odklonilo Deklaracijo. Utemeljevanja niso znana. To je edino društvo, ki jo je popolnoma odklonilo.

Mariborsko-okoliško društvo. Je sprejelo Deklaracijo popolnoma stvarno in mirno.

Mariborsko mestno društvo. Ima Deklaracijo še v debati, ki jo bo nadaljevalo na prihodnjem zborovanju.

Kakor je razvideti, je gibanje za ugotovitev stanovske politike v naši organizaciji zadobilo prav stvarno lice in kar je največjeleži znak, da se vrši po vseh družstvih prav resno in stvarno široko razpravljanje o tem tako važnem načelnem vprašanju. Iz teh poročil je razvidno, da se učiteljstvo ni dalo zavesti in vplivati od dnevnih politik in da bo deklaracijska smer imela prav močno in široko bazo v vrstah učiteljstva. Z določitvijo referentov se je prešlo preko intrig dnevnih politik, ki se je hotela vmešavati v naše interno načelno vprašanje in preko osebnih predsodkov, ki so prvi moment igrali svojo vlogo. To je znak naše zrelosti, ki je prvi pogoj za presojanje in izvedbo deklaracijske smerti.

Izjava.

Z ozirom na notico v »Jutru« od 11. t. m. pod mogočnim naslovom »Učiteljska društva odklanjajo Dimnik-Mencinovo deklaracijo«, ki pravi o zborovanju Logaškega učiteljskega društva dobesedno: »Logaško učiteljsko društvo, kjer gospodari Medvešček, je prvotno sprejelo (Deklaracijo) z malimi spremembami točko za točko, toda ob koncu so zborovalci sprevideali, da stvar ni zrela in v tem konceptu nesprejemljiva. Zato so zmedeni dokument izročili posebnemu odseku, ki naj ga predela, temeljito popravi in na prihodnjem zborovanju o njem poroča« — izjavlja Logaško učiteljsko društvo resnici, te dandanes tako zapostavljeni hčerki božji, na liubo sledeče:

Tov. Medvešček ne »gospodari« v društvu, temveč mu le po svojih močeh služi, kakor je to dolžnost vsakega pravega člana. »Gospodarenje« je v našem društvu že davno minilo, kakor je tudi končno minilo v vsem slov delu organizacije dne 10. jan. t. l.

Deklaracija je bila na mišljenem občnem zboru kljub pomislekom od strani 3 članov no dolgi in minuciozni razpravi enoglasno in v celoti sprejeta. Na spremeniwalni predlog po že izvršenem gla-

Zahteve činovniškega Saveza v Beogradu.

Te dni so zborovali zastopniki državnega uradništva v Beogradu. V glavnem so bile sprejete sledeče zahteve:

1. Državnemu uradništvu se morato s strani države izplačati dolžne razlike.
2. Kronske upokojence je prevesti s posebnim zakonom na dinarske penzije.
3. Narodna skupščina naj razveljavi vse izpremembe in dopolnitve, ki jih je sprejela potom finančnih zakonov, s katerimi je izpremenila činovniški zakon.
4. Uredba o razvrstitvi naj se izpremeni z ozirom na stavljene predloge in zakoni.
5. Draginske doklade je treba povečati, predvsem stanarino 3 do 6-krat.

Višja pedagoška šola.

(K razpravam o učiteljski izobrazbi.)

Članka tov. S. Mrovljeta v »Učit. Tovarišu« sta dala povod da napišemo o tem vprašanju sestavek, ki naj pripomore, da se razbistrijo pojmi v nadaljnj naobrazbi učiteljstva.

Gori imenovana članka sta gotovo izšla v zavesti da je učiteljstvu nadaljna naobrazba potrebna, vendar se še ne vidi, ali je to izraz ambicije ali študija tozadevne literature, ki je jako obšir-

na. Predno pređemo v podrobno debato, bi vsekakor bilo dobro, da presodimo, v koliko bi se dale prenesti k nam in izkoristiti izkušnje ki so si jih pridobili drugi narodi na tem polju. Gotovo so med nami tovariši, ki so dobro predelali tozadevno tujo literaturo zato naj nam kateri izmed teh v ekscerptu poda najvažnejše in najpotrebnejše. Predvsem na moramo poizkusiti, da iz tega kar ze imamo, ustvarimo nekaj, kar bo odgovarjalo našim potrebam.

Da se brez nadaljnjega odklanjanja v šli pedagoški šoli v Zagrebu in Beogradu, ker ba je ne nudita moderne izobrazbe ljudskošolskemu učiteljstvu, ampak pripravljata le za meščanske šole oziroma za nadzornike, se ne zdi dovolj utemeljeno. Rad bi boljšega poznavanja bi navedli tukaj samo nekatera dejstva.

Višja pedagoška šola v Zagrebu je bila ustanovljena z naredbo tedanje pokrajinske vlade za Hrvatsko in Slavonijo z dne 15. novembra 1919. br. 41.846 prvotno s štirim semestri in ima glasom prvega člana res namen v prvi vrsti izobraziti teoretično in praktično meščanskošolske učitelje, a razen tega goji tudi znanstveno osnovnošolsko pedagogiko in pedogogijo ter sodelovati v nadaljnjem izobraževanju osnovnošolskih učiteljev sploh, kakor pravi naredba sama. Poglejmo, koliko je višja pedagoška šola tega že izvršila z ozirom na Slovenijo.

Predavanja so se pričela 15. januarja 1920 in sta bili v šolskem l. 1919./20. vpisani dve izredni slušateljici iz Slovenije. V šolskem letu 1920./21. se je vpisalo 13 slušateljic in 1 slušatelj, ki so dovršili v šolskem letu 1921./22. V tem letu so se vpisali iz Slovenije 3 slušateljice in 4 slušateljice, od katerih so v letu 1922./23. dobili dopust samo 1 slušateljica in 2 slušatelja. V šol. letu 1923./24. ni bilo iz Slovenije nobenega slušatelja, ker nihče ni dobil dopusta. V šolskem letu 1924./25. je bilo iz Slovenije 9 slušateljic in 9 slušatelj. Šele v šolskem letu 1925./26. je 28 novih slušateljic(ic), tako da je sedaj na višji pedagoški šoli 44 učiteljev iz Slovenije (na lastne stroške študirajo 3 šolske sestre).

Vseh absolventov je v Sloveniji 13 tovarišic, ki so vse nameščene na meščanskih šolah, in 4 tovariši od katerih sta dva na meščanskih, a dva na osnovnih šolah.

Ali mudi višja pedagoška šola moderno pedagoško naobrazbo, bi dali najlažje svojo sodbo tovariši ki so jo absolvirali in njene sadove praktično preizkusili.

Da se nameščajo absolventi višje pedagoške šole na meščanskih šolah je nuja potreba sedanjosti, ker primanjkuje kvalificiranih meščanskošolskih moči. Misliti pa je treba tudi na osnovne šole in dati absolventom višje pedagoške šole priliko, da poskusijo uvesti moderna stremjenja, osnovana na novejših izkustvih pedopsihologije, tudi v osnovnih šolah.

Učiteljstvo si mora samo priboriti not do višje izobrazbe a žal da je med mlajšimi tovariši, ki bi morali biti nosilci novih idej premalo zanimanja za nadaljno izobrazbo. Dolga leta so vodile učiteljske stanovske organizacije boj, da se odpre učiteljstvu pot na vsučilišča. Učitelji v Nemški Avstriji so to dosegli, čeravno imajo isto predizobrazbo kakor mi, a univerze niso s tem nič zgubile na svojem ugledu, če so odprle svoja vrata tudi učiteljstvu. Pri nas si tega do danes nismo mogli priboriti.

Z naredbo 1. avgusta 1921 št. 10.070 je bila razširjena višja pedagoška šola v Zagrebu še s petim in šestim semestrom, ter je bil že razpisn natečaj za vpis slušateljic, ali do otvoritve ni prišlo radi finančnih vprašanj.

V naši javnosti se je večkrat govorilo da so na zagrebški višji pedagoški šoli slušatelj iz Slovenije zapostavljeni — predvsem, da se ne predava slovenščina. Saj je bila spomlad stavljen celo tozadevna interpelacija na g. ministra

Ferijalno Udruženja Jugoslovanskega Učiteljstva.

Načelni program »F. U. J. U.«, ki smo ga objavili v našem apelu na jugoslovansko učiteljstvo, je privabil mnoge tovarišev(ic) iz Slovenije, v prvi vrsti pa iz ostalih pokrajin naše države. Izmed mnogih pisem naj navedem samo eno:

Draži kolega!

Čitajući »Narodnu Prosvetu« br. 6. prihvatamo Vašu ideju i Vam se javlja-

prosvete. A že od 1. decembra 1924 predava slovenščino prof. dr. Fr. Ilešič, v obsegu 5 tedenskih ur.

V zadnjih letih se je čutila neknaklonjenost napram višjim pedagoškim šolam in njih slušateljem. Morda je to povzročila brošura I. Radovanovića, v kateri podala svoj referat na sarajevskem kongresu UJU »Unifikacija i reforma osnovne nastave osobitim obzirom na naobrazbu učitelja«. Ta brošura se je potom učiteljskih društev razširila po vsej Sloveniji. V njej je nakop čeno mnogo neosnovanih in tendencioznih trditve. N. pr.: Višje pedagoške šole podpirajo samo beg učiteljstva z osnovnih šol; radi tega te trpe na pomanjkanju učnih moči; višje pedagoške šole torej destruktivno delujejo na osnovne šole. (Praksa pa je pokazala da nam danes primanjkuje meščanskošolskih učiteljev, a ne ljudskošolskih!) — Druga podobna: Ne obstoji potreba po meščanskih šolah, temveč samo posebne aspiracije meščanskošolskih učiteljev. (O tem naj razmislijujejo tovariši z meščanskih šol!)

Dalje moramo premotriti dali naj se ustanove v državi tri višje pedagoške šole ali ena. Zakon o ustanovitvi višje pedagoške šole predvideva ustanovitev takih šol v mestih, kjer je univerza.

Mnogo je argumentov za eno visoko pedagoško šolo:

1. Potreba enotnih smernic za celo državo ker bi to bila najsigurnejša pot unifikacije.
2. Pomanjkanje modernih pedagogov.
3. Osebnopoznavanje učiteljstva med seboi, kar mnogo pripomore k zblžanju.
4. Finančno vprašanje vzdrževanja šol.

Nasprotno so argumenti ki govore za to, da dobimo svojo višjo pedagoško šolo v Ljubljani ti-le:

1. Ena ne more sprejeti vseh slušateljic, ker bi potrebovala preveč vadnic in laboratorijev, kar je nujno potrebno za praktične vežbe. Samo Slovenija potrebuje letno 100 absolventov, ako se računa, da bi bilo vse osnovnošolsko učiteljstvo deležno višje naobrazbe.
2. Zdrava konkurenca med šolami in gojitve onih predmetov, ki so najvažnejši za naše kraje.
3. Cenejši študij slovenskih slušateljic.

Glede četrte točke zgoraj se postavimo na stališče da mora biti za šolo denar ako ga ima država za druge stvari, ker nagrazba najširši plastji je najboljše narodna obramba. Radi političnih bojev in izrabljanja prosvetnih ustanov v teh bojih se morata celo beograjska in zagrebška višja pedagoška šola boriti za svoj obstanek. Sploh bi pa bilo tudi težko dobiti dobrih pedagogov za več pedagoških šol ker jih nimamo.

O nadaljni izobrazbi učiteljstva in o reformi učiteljske naobrazbe sploh se je pri nas še veliko premalo razpravljalo. Koncem koncev pa odločajo o vsem le politiki. N. pr. zakon o osnovnih šolah! Šest let smo govorili o njem a javnost ni vedela skoraj ničesar o tem: ko je prišla odločitev in je bil načrt zakona predložen parlamentu, smo se začudili, odkod je prišel tak načrt! (Saj je vendar »Učit. Tov.« prinesel vse načrte! — **Onomba uredništva!**)

Ako hočemo da se bo v naših učiteljskih društvih vodila tozadevna debata smotreno, bi nujno potrebovali kot podlago od strokovnjakov sestavljeni načrt o katerem naj vsa učiteljska društva temeljito razpravljajo. V tem oziru bi morda podal lahko mnogo nasvetov pedagoški krožek v Mariboru, v katerem je imel dr. Fr. Žgeč referat »O reformi učiteljske naobrazbe«.

Po končanem razmotrivanju vseh od poedinih društev podanih izpremenjvalnih predlogov naj bi odsek končno redigiral naše zahteve in te naj se razširijo med učiteljstvo, da jih propagira med narodom. Tritoč nas je v Sloveniji; vse lahko dosežemo, ako delamo za šolo in zase. Zato poizkusimo!

Klub slov. sluš. viš. ped. šole v Zagrebu.

mo za »F. U. J. U.«! Ovo će biti bratsko umoznavanje, koje će usvedočiti, da nitko slovenski i bratsku nam dušu ne može prelaziti.

Na potu kroz naše slovenske zemlje bilij smo tako narodno udruženje, poveščemo u narod našem stopoma, i sve plemenske mržnje će se ukloniti!

Mi, drugovi u životu — muž in žena, pišemo Vam i pozdravljamo Vas, iz srca i duše, ier uviđamo, da je u Vas srce duša jugoslovenska, da izaberete tai put, da se ruka ruci bratska pruži.